INKLYUVIZ SINFLARDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Andijon davlat pedagogika instituti
Psixologiya va pedagogika fanlar kafedrasi katta o‘qituvchisi
Turdiyeva Shoxidaxon Anvardjonovna,
Andijon davlat pedagogika instituti
Aniq va tabiiy fanlar fakulteti
Kimyo yo’nalishi 202-guruh talabasi
Abdurahmonova Nazokat Oybekjon qizi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada inklyuziv sinflarda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Ta’lim jarayonida barcha o‘quvchilar uchun teng imkoniyat yaratish, ularning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda samarali o‘qitish usullarini qo‘llash masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, differensial yondashuv hamda innovatsion ta’lim vositalarining inklyuziv ta’lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati ochib berilgan*

Kalit so‘zlar: *inklyuziv ta’lim, inklyuziv sinf, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, innovatsion yondashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, differensial ta’lim, individual yondashuv, ta’lim samaradorligi, pedagogik kompetensiya, kreativ fikrlash, o‘quvchi faolligi, ijtimoiy moslashuv, maxsus ehtiyojli bolalar, ta’lim sifati.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты использования современных педагогических технологий в инклюзивных классах. Анализируются вопросы создания равных возможностей для всех учащихся в образовательном процессе,*

использования эффективных методов обучения с учетом их индивидуальных потребностей и способностей. Также раскрывается важность интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий, дифференцированного подхода и инновационных образовательных инструментов в повышении эффективности инклюзивного образования.

Ключевые слова: *инклюзивное образование, инклюзивный класс, современные педагогические технологии, интерактивные методы, инновационный подход, информационно-коммуникационные технологии, дифференцированное образование, индивидуальный подход, эффективность обучения, педагогическая компетентность, творческое мышление, активность учащихся, социальная адаптация, дети с особыми потребностями, качество образования.*

Abstract: *This article covers the theoretical and practical aspects of using modern pedagogical technologies in inclusive classrooms. The issues of creating equal opportunities for all students in the educational process, using effective teaching methods taking into account their individual needs and abilities are analyzed. The importance of interactive methods, information and communication technologies, a differentiated approach and innovative educational tools in increasing the effectiveness of inclusive education is also revealed.*

Keywords: *inclusive education, inclusive classroom, modern pedagogical technologies, interactive methods, innovative approach, information and communication technologies, differentiated education, individual approach, educational effectiveness, pedagogical competence, creative thinking, student activity, social adaptation, children with special needs, quality of education.*

Kirish: Bugungi kunda ta’lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida inklyuziv ta’limni rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Inklyuziv ta’lim barcha bolalarga, jumladan, alohida ta’lim ehtiyojiga ega bo‘lgan o‘quvchilarga ham sifatli ta’lim olish uchun teng imkoniyat yaratishga xizmat qiladi. Bunday ta’lim jarayonida o‘quvchilarning individual xususiyatlari, qobiliyati, qiziqishi va ehtiyojlarini inobatga olgan holda samarali pedagogik yondashuvlarni qo‘llash muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli inklyuziv sinflarda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta’lim samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o‘quv jarayonini interfaol, qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Ayniqsa, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol metodlar, differensial va individual yondashuvlar inklyuziv sinflarda har bir o‘quvchining imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi, muloqot madaniyati va ijtimoiy faolligi rivojlanadi. Bundan tashqari, pedagog va o‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlik kuchayib, ta’lim jarayonida qulay psixologik muhit shakllanadi.

Asosiy qism: Inklyuziv sinflarda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash nafaqat bilim berish sifatini oshiradi, balki o‘quvchilarning jamiyatga moslashuvi, tengdoshlari bilan samarali muloqot qilishi hamda ijtimoiy integratsiyasini ta’minlashga ham xizmat qiladi. Shu jihatdan mazkur mavzu bugungi ta’lim tizimi uchun ilmiy-amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, pedagoglarning innovatsion faoliyatini rivojlantirish va ta’lim sifatini takomillashtirishda muhim o‘rin tutadi. Inklyuziv sinflarda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta’lim jarayonining sifatini oshirish va har bir o‘quvchining individual imkoniyatlarini to‘liq ro‘yobga chiqarishda muhim o‘rin tutadi. Inklyuziv ta’limning asosiy maqsadi barcha bolalarga, jumladan, alohida ta’lim ehtiyojiga ega o‘quvchilarga ham teng sharoit yaratish

bo‘lib, bunda pedagogik texnologiyalar asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va baholashda tizimli yondashuvni ta’minlaydi. Inklyuziv sinflarda bunday texnologiyalar o‘qituvchiga o‘quvchilarning qobiliyat va ehtiyojlarini hisobga olgan holda darsni moslashtirish imkonini beradi. Masalan, differensial ta’lim yondashuvi orqali bir sinfdagi o‘quvchilarga turli darajadagi topshiriqlar berilib, har bir o‘quvchi o‘z imkoniyatiga mos ravishda bilim oladi.

Interfaol metodlar inklyuziv ta’limda juda muhim ahamiyatga ega. “Aqliy hujum”, “Kichik guruhlarda ishlash”, “Klaster”, “Insert” kabi metodlar o‘quvchilarning faolligini oshiradi va ularning dars jarayonida ishtirokini kuchaytiradi. Ayniqsa, guruhli ishlar maxsus ehtiyojli bolalarning jamoaga moslashuvi va ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ham inklyuziv ta’limda muhim vosita hisoblanadi. Multimedia vositalari, interaktiv doskalar, ta’limiy platformalar va maxsus dasturlar yordamida darslar yanada tushunarli va qiziqarli tashkil etiladi. Bu esa vizual va eshitish orqali o‘rganish imkoniyati cheklangan o‘quvchilar uchun ham samarali natija beradi. Masalan, audiovizual materiallar murakkab mavzularni sodda va tushunarli shaklda yetkazishga yordam beradi. Individual yondashuv inklyuziv ta’limning asosiy tamoyillaridan biridir. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o‘qituvchiga har bir o‘quvchining rivojlanish darajasini kuzatish va unga mos topshiriqlar berish imkonini yaratadi. Bu jarayonda o‘quvchilarning psixologik holati, qiziqishi va o‘zlashtirish tezligi inobatga olinadi. Shuningdek, baholash jarayonida ham innovatsion yondashuvlardan foydalanish muhimdir. Formativ va summativ baholash usullari orqali o‘quvchilarning bilim darajasi uzluksiz nazorat qilinadi. Formativ baholash jarayonida o‘quvchiga tezkor fikr-mulohaza berilib, uning rivojlanishiga yordam ko‘rsatiladi. Bu esa inklyuziv sinflarda o‘quvchilar motivatsiyasini oshiradi. Inklyuziv sinflarda zamonaviy pedagogik

texnologiyalardan foydalanish ta’lim jarayonini yanada samarali, qulay va barcha o‘quvchilar uchun teng imkoniyatli qilishda muhim ahamiyatga ega. Mazkur yondashuv har bir o‘quvchining individual xususiyatlari, qobiliyati va ehtiyojlarini inobatga olgan holda ta’lim berishni ta’minlaydi hamda ularning bilim olish jarayonida faol ishtirokini kuchaytiradi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, differensial va individual yondashuvlar inklyuziv ta’lim samaradorligini oshiradi. Bu texnologiyalar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy qobiliyatlari, ijtimoiy ko‘nikmalari va kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, zamonaviy pedagogik texnologiyalar o‘qituvchining kasbiy mahoratini oshirib, ta’lim jarayonini yanada tizimli va innovatsion asosda tashkil etish imkonini beradi. Inklyuziv sinflarda bunday yondashuvlardan keng foydalanish nafaqat ta’lim sifatini yaxshilaydi, balki jamiyatda ijtimoiy tenglik va integratsiyani ta’minlashga ham xizmat qiladi. Umuman olganda, inklyuziv ta’limni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo‘llash kelajak avlodning bilimli, ijodkor va ijtimoiy faol shaxs bo‘lib shakllanishida muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2019.
2. Tolipov O‘., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2018.
3. Yuldashev J.G‘., Hasanov S. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
4. UNESCO. Inclusive Education and Pedagogical Innovations in Schools. – Paris, 2021.
5. Ainscow M., Booth T. Index for Inclusion: Developing Learning and Participation in Schools. – Bristol: CSIE, 2019.